
Ved Reformations-Jubilæet III. Mandfolket Hr. Morten

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Ved Reformations-Jubilæet III. Mandfolket Hr. Morten

4

Ved Reformations-Jubilæet III. Mandfolket Hr. Morten

Ved Reformations-Jubilæet III. Mandfolket Hr. Morten

Ved Reformations-Jubilæet.
III. Mandfolket Hr. Morten
Af Sognepræst Kaj Munk
Jyllandsposten 8.11.1936[1]
Genoptrykt i "Himmel og Jord" Pag. 14-18[2]

Vi gentager: Morten Luthers Styrkes Hemmelighed er den, at han var fuld af Mindreværdskomplekser. Han var intet i sig selv. Havde han været en Eventyrer, der var beredt til hvad som helst for at faa en god Dag ud af det, havde han været en Fanatiker, der i sin Besættelse glemte baade Sjæl og Legeme, havde han været en Sensationsmager, som det kildrede sødt i Maven at fyre en Bombe af, havde han været en verdslig Beregner, der var ude efter Kirkegods og national Uafhængighed, saa var der aldrig blevet Reformationsbukser af det Skind. Sandheden er jo den, at midt i al sin Verdsliggjorthed var Kirken dog Kirken, dvs. Aand, og skulde den overvindes, maatte det være med Aand. I hvert Fald i en Tid saa dybt religiøs som Reformationstiden.

Man hører ikke sjældent Lighedspunkter fremdraget mellem vor Tid og dengang. Er der saa mange? Det forekommer mig, at nu er det Verden, der er afkristnet, mens det dengang var Kirken, der var det. De uhyre Summer, som Afladshandelen indbragte, viser, hvor Menigmand greb efter Gud. Men fandt Menigmand Gud i Kirken? Nej, han følte sig bedraget. Lad gaa, at to Trediedele af Landets Jord tilhørte Kirken, lad gaa, at Abbeder og Munke sov hos ens Kone og Døtre, lad gaa med baade det ene og det andet Overgreb og Misbrug, saa længe endda Kirken gav Lys og Ly til mørkerædde og forfrosne Sjæle. Men gjorde den det længere? Fik man virkelig Forbindelse med Gud, Frelse og Sjælfred gennem disse højtbetalte Messer, og Afladsbreve? Her var det, der maatte lyde et Nej. Alle de verdslige Uforsvarligheder kunde det ikke hjælpe at raabe op om; dem kunde enhver se, og de angik dog til syvende og sidst ikke Sagens Kerne. Men det Nej, der skulde lyde, maatte lyde fra Gud selv. Thi Paven var mægtigere end alle Mennesker; ham kunde ingen overtrumfe; det vidste Menigmand.

Men nu kom Morten Luther, en Bølle Munk, plaget af Syndsbevidsthed, plaget af Selvforkastelse, plaget af Tvivl og Angst. Men han kom med Gud ved Haanden. Eller rettere i Ryggen. Det kunde man let se, hvordan han blev puffet frem. Han vilde ikke, men han skulde. "Her staar jeg. Jeg *kan* ikke anderledes. Gud hjælpe mig!"

Det kunde Meningsmand forstaa: Skulde den mægtige Pave overvindes, maatte det være af den almægtige Gud selv. Luthers dybe Religiøsitet, hans fuldstændige Gudsafhængighed, gav ham i en religiøs Tid Reformatorens sejrende Styrke. Først naar *han* havde hugget ud, kunde den spinkle Calvin bore sig igennem, og den fede Henrik VIII med sine 6 Koner labbe efter.

Vi spørger i Dag: Hvad vil Styrken blive hos Fremtidens Reformator, den nye Udsending

fra Gud, ham, vi alle sukker efter aabent og i Løn, han, der atter skal rydde op i Kirkerne og føre dem frem imod Enheden? Maaske skal vi vente i Aarhundreder, maaske er han nær. Knust er den græsk-katolske Kirke, og Tamerlan rykker frem, ful og fraadende, mod baade de protestantiske Samfund og det romersk-katolske. Vil Gud bruge Smeden i Helvede til atter at svejse de søndrede Dele sammen?

Luthers Hemmelighed var hans egen Svaghed i stort og smaat, den, der blev til Styrke i Guds Hænder. Om det saa var paa Vej til Brudeskamlen, traskede han modvillig af Sted. Men naar Djævelen nu havde Yndest i Coelibatet, var der vel ikke andet for end at gøre den kære Gud den Glæde at lade Katrine faa sin Vilje.

Derefter, naar han havde føjet sig under Guds Befaling, og Kampen var overstaaet, og Sagen ført igennem, var Luther, som den Slags Gemytter jo er det, en Allerpokkers til Karl. Saa blev der ikke sparet paa Konfekten.

Det hørte Tidens Tone til, at hvis ikke Modstanderne fik Titularer, som bragte en Retiradør til at rødme, var der ikke rigtig Kraft i Bevisførelsen. Det polemiske Sprog naaede helt op ved Siden af vor Tids i Grovhed (Julius Streicher mod Jøderne f. Eks.), om end ikke i Gemenhed. Morten, Ætling efter Slagsbroderbønder, var ikke den Mand, der fornemt holdt igen. Jeg skal formene mig selv den Fornøjelse at citere et Udvalg af de Kraftudtryk, det faldt ham naturligt at afsende mod Paver og Konger.

Men gad jo nok vidst, hvad han vilde have sagt til et Skrift som det, den danske Præsteforening har udgivet nu til Jubilæet, hvor der paa halvtredie Hundrede brede sirlige lavendelduftende Sider tales med og uden Fløjlsmave, men overalt med Fløjlsstemme for Pogeskolelærerinder af ældre Aargange og begge Køn om dette sachsiske Krater, uden at en eneste anstændig Uanstændighed affyres og gør Stoffet chokerende og levende og sandt. Mon han ikke er blevet saa meget klogere i de 400 Aar, der er gaaet efter hans Død, saa han i Abrahams Skød vil brække sig ved at høre disse Tenorer himle op af Lykke over hans daværende Kæphest, der paa hebraiskgræsklatinmiddelaldertyskteologdansk hedder saadan noget som Retfærdiggørelse af Troen, et Kunstudtryk, Paulus efter Sigende ogsaa skal have anvendt og været svært lyksalig ved at koturnere paa.

Mon ikke? spørger vi; vi skulde næsten tro det; allerede inden sin Død var han godt paa Vej væk fra Abracadabraerne. Det var mest i sin Ungdom, inden han fik Kone og Børn og lærte Livet at kende, at han i Klosterluftens Usundhed snuskede rundt i den Spøgelsesverden, Teologerne gulsotter Kristendommen ud i.

Foruden Grovhedens og Overmodets Reaktion kendte han ogsaa Kaadhedens. Hvad for Ting han kunde finde paa, den glade barnlige Sjæl!

Hvo ikke elsker Kvinder, Vin og Sang
han bliver en Taabe Livet lang.

Det skal indrømmes alle kristelige Sippenipper, at disse Ord, som paaduttes ham, har han aldrig bevislig sagt, og det skal skænkes os andre og Sandheden, at han i et eller det

muntert Øjeblik udmærket kunde have ”ærgret Djævelen” ved at nævne dem. Han sad gerne i glade Venners Lag, kunde ogsaa klemme en Fele, saa den gav de rigtige Skrig fra sig. Han havde Evne til at snakke med baade Kvinder og Børn, og saa staa det aldrig rent galt til med et Menneske. Og han havde Hjerte, der kunde løbe af med ham, han kunde ikke taale at se Næstens Nød, hellere gav han sine egne Strømper væk end lod en barfodet Bisse gaa ud i Vinteren. Han havde saadan en Sans for Mennesker, havde Gudsmanden Morten Luther

Underligt er Menneskesindet! Han, der næsten ingen ”Synder” begik, havde Brug som kun de færreste for ”Syndernes Forladelse”, han, der havde kæmpet som kun de faa, fandt sin Frelse i Ordet om ”uforskyldt af Naade”. Saadan maatte altsaa den Hammer være, som Gud kunde bruge til at slaa sin Kirke i Stykker med, saa blød. Og da Slaget var ført, havde Gud Brug for hans Overmod til at rydde Tomten med, hans Ydmyghed til at bygge den nye Fløj op med, hans glade Sind til at gøre den lys og frisk, hans frodige Kropps Sundhed til at bandlyse Unaturligheder fra den, hans Musiksans til at lave den et Orgel af, hans jævne Afstamning til at gøre den folkelig og hjemlig og hans Tyskhed, saa Modersmaalene kunde lære at føje sig efter Herrens Tankegang og laane Aand og Ild og Kræfter af Sions Heltesang. (Sluttes.)

Kaj Munk.